

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה
על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

בקשה מס' 6

לפני כבוד השופט הבכיר חגי ברנר

בעניין: חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018
תקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ט-2019

ובעניין: תריסי פסח בע"מ

החברה

ובעניין: שלי נחום, עו"ד, בתפקידו כנאמן לחברה

הנאמן

ל ע צ מ ו

ובעניין: משה פסח

המשיב

ע"י ב"כ עוה"ד הילה לנקרי

ובעניין: הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

ע"י ב"כ עוה"ד מור אנגלשטיין אברהם **הממונה**

ה ח ל ט ה

בעניין בקשה למתן הוראות – חיוב בעל השליטה בחובות אגרת רשם החברות מיום 14.1.2024

מבוא

1. בפניי בקשה למתן הוראות שהוגשה על ידי עו"ד שלי נחום, בתפקידו כנאמן לנכסי חברת תריסי פסח בע"מ ("הנאמן" ו-"החברה" בהתאמה). במסגרת הבקשה מבקש הנאמן לחייב את מר משה פסח ("פסח") בחובות אגרת רשם החברות של החברה לשנים 2020-2022. כמו כן מבקש הנאמן לחייב את פסח בתשלום הוצאות הליך חדלות הפירעון.
2. החברה עסקה בייצור והתקנת תריסים. היא חדלה לפעול בשנת 2014. לחברה אין זכויות או נכסים בני-מימוש.
3. פסח הינו בעל השליטה והדירקטור הרשום היחיד בחברה.
4. ביום 31.7.2022 הגישה החברה בקשה למתן צו לפתיחת הליכים בעניינה. ביום 26.2.2023 ניתן לחברה צו לפתיחה בהליכים בחלופת פירוק והנאמן מונה לתפקידו.
5. לחברה קיים חוב שאינו שנוי במחלוקת בסך של 12,359 ₪ בגין אגרות שנתיות לרשם החברות לשנים 2015-2022, כמפורט בתביעת החוב שהוגשה מטעם רשות האכיפה והגבייה.
6. מכאן הבקשה שבפניי, שעניינה חיובו של פסח, בהיותו בעל השליטה והדירקטור בחברה, בחובות שצברה החברה בגין אגרות רשם החברות, בהתאם להוראות סעיף 288 לחוק חדלות

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 ("החוק" או "חוק חדלות פירעון"). מבוקש לחייב את פסח בגין החובות שצברה החברה החל משנת 2020 וכלה במחצית הראשונה של שנת 2022, בסך כולל של 3,857 ₪ (ולא בגין התקופה הקודמת לשנת 2020) וזאת בהתאם למה שנקבע בפסק דיני מיום 4.12.2023 בעניין חדל"ת (מחוזי ת"א) 67832-08-21 **פרובימט בע"מ נ' הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי** (נבו 4.12.2023)) ("פרובימט") שעסק בחיוב דירקטור בנסיבות דומות. עוד מבקש הנאמן לחייב את פסח בתשלום הוצאות הליך חדלות הפירעון (ההליך העיקרי) בסך של 5,772 ₪.

7. להשלמת התמונה יצויין כי בירור הבקשה דנא עוכב לאור ערעור שהוגש לבית המשפט העליון על פסק הדין בעניין **פרובימט**. ביום 12.5.2025 נדחה הערעור לאחר שהמערער שם משך את ערעורו בהמלצת בית המשפט העליון (ע"א 1076/24 **מושקוביץ נ' נאמן חברת פרובימט אורן יעקבלביץ** (נבו 12.5.2025)).

טענות הנאמן

8. מלכתחילה, ובטרם הפחית בסיכומיו את סכום התביעה, ביקש הנאמן לחייב את פסח גם בגין חוב האגרה של רשם החברות לשנת 2019. הנאמן ביקש אפוא לחייב את פסח בתשלום סך של 6,172 ₪ בגין אגרות שנצברו משנת 2019 ועד לשנת 2022. הנאמן טען כי פסח נמנע במשך שנים מלפתוח בהליכים לפירוק החברה ולמעשה זנח את החברה עד לאחרונה. לטענת הנאמן, פסח ידע שהחברה נמצאת בחדלות פירעון והוא אף שילם במהלך השנים חובות של החברה להם ערב באופן אישי. לפי הטענה, פסח היה צריך לנקוט אמצעים לצמצום היקף חדלות הפירעון של החברה על דרך של הגשת בקשה לפירוקה לאלתר, ואולם הוא השתהה משך 10 שנים. נטען שפסח גרם לחברה נזק שמקורו ביצירת חובות חדשים ולכן עליו לשאת בתשלום הנזק לו גרם.

9. עוד טען הנאמן כי יש לחייב את פסח גם בהפקדת ערובה להבטחת הוצאות הנאמן, וזאת מכוח פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין ע"א 4842/23 **חברת אבי אלקיים בע"מ נ' הממונה על הליכי חדלות פירעון** (נבו 28.11.2024) ("אבי אלקיים"). לשיטת הנאמן, חיובו של פסח רק בחוב רשם החברות יביא למצב בו שכר בעל התפקיד ישולם מתוך סכום זה, כך שרשם החברות לא יקבל בפועל דיבידנד מלא. לפיכך יש לחייב את פסח גם בתשלום הוצאות ההליך העיקרי כך שרשם החברות יקבל את הדיבידנד המלא המגיע לו בערכי נטו.

טענותיו של פסח

10. בסיכומי התגובה טוען פסח כי סעיף 288 לחוק לא מתיימר לדרוש נקיטה באמצעי אחד דווקא על מנת לצמצם את היקף חדלות פירעונו של התאגיד, אלא הוא מותיר "מרחב תמרון". עוד נטען כי יש לבחון את פעולת נושא המשרה לאו דווקא במבחן התוצאה, כך שאין חובה

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

שהתאגיד ינקוט בפועל באחד האמצעים הנזכרים בסעיף, ודי בכך שנושא המשרה ינקוט באחד האמצעים המקימים חזקה לפיה הוא פעל כדין.

11. לשיטתו של פסח, סעיף 288 לחוק נועד למנוע מצב של ניגוד עניינים בו נושא המשרה מעדיף את אינטרס בעלי המניות על פני האינטרס של הנושים. ואולם, כאשר עסקינן בתאגיד הנעדר פעילות ונטול נכסים כמו במקרה דנן, חשש זה אינו מתקיים, שכן לבעלי המניות ולנושאי המשרה אין תועלת בדחיית הכניסה להליך חדלות הפירעון. לפי הטענה, גם לנושים אין תועלת בקיצור טווח הזמנים בין המועד בו החברה נקלעה לחדלות פירעון לבין רגע הכניסה להליך עצמו, שכן החברה נעדרת זכויות ונכסים והסיכוי לגבות ממנה חוב הוא קלוש או לא קיים. לטענתו של פסח, החלת סעיף 288 לחוק במקרה דנן תייצר הרתעה בקרב נושאי משרה מליזום פירוק תאגידים חדלי פירעון ותוביל לתוצאה הפוכה, היינו, נושאי המשרה ימנעו מפנייה להליכי חדלות פירעון בשל החשש כי הדבר יקים נגדם עילת חיוב לפי סעיף 288 לחוק.

12. עוד טוען פסח כי לפי פסק הדין בעניין **פרובימט** לא ניתן לייחס לנושא המשרה אחריות מכוח סעיף 288 לחוק בגין התקופה שקדמה לכניסתו של החוק לתוקף. נטען כי ראוי להביא במכלול השיקולים את כלל הפעולות שבוצעו על ידי נושא המשרה לצורך צמצום היקף חדלות הפירעון של התאגיד עובר לכניסת החוק לתוקף ואף לאחריו. עוד נטען כי טענת הנאמן לפיה שומה היה על פסח ליזום מיד עם כניסת החוק לתוקף פתיחת הליכי חדלות פירעון בעניינה של החברה, היא בלתי סבירה ובלתי מתקבלת על הדעת, שכן אין זה האמצעי היחיד העומד בפני נושא המשרה. פתיחה בהליכי חדלות פירעון בענייניו של תאגיד היא החלטה המסורה לאסיפה הכללית ולא לדירקטוריון החברה. לכן, אין זה סביר לצפות כי נושא המשרה, שאין לו את הסמכות לקבל החלטה כזו, יפעל דווקא בדרך זו. לשיטתו של פסח, אין מקום לחייב נושא משרה לממן מכיסו נקיטה בהליך חדלות פירעון, עת הנושים עצמם לא נוקטים בהליך כזה, שעה שהתאגיד נטול נכסים ואין בנמצא כספים למימון ההליך.

13. לגרסתו של פסח, יש לבחון את צמצום היקף חדלות הפירעון של התאגיד בראייה כללית, תוך הסתכלות על כלל הנושים ומצבת החובות, ולא דווקא בנוגע לחוב מסוים. בהקשר זה נטען כי החברה החליטה להפסיק את פעילותה בשנת 2014 בעקבות קריסתו הכלכלית של הלקוח העיקרי של החברה, וזאת לצורך מניעת יצירתם של חובות חדשים. עם הפסקת פעילותה של החברה, פנה פסח לרואה החשבון שליווה את החברה לצורך סגירתה. בנוסף, ממועד הפסקת הפעילות שילם פסח מכיסו האישי חובות לבנק מזרחי טפחות ("**הבנק**") וכן לספקים וקבלנים שונים, בסך כולל של לפחות 768,000 ₪. כמו כן משנת 2018 ועד לשנת 2022 נסגרו שישה תיקי הוצאה לפועל נגד החברה בהיקף חוב כולל של 588,138 ₪. עוד טוען פסח כי במהלך שנת 2021, לאחר השגת המשאבים הנדרשים, הוא פנה לקבלת ייעוץ משפטי בעניינה של החברה, ובמרץ 2022 שכר את שירותיו של עורך דין לצורך הגשת בקשה לפירוק החברה תוך נשיאה בעלויות הנובעות מכך. על כן נטען כי קמה לזכותו של פסח חזקה כי נקט באמצעים סבירים לצמצום היקף חדלות הפירעון של החברה. לטענתו של פסח, סעיף 288 לחוק דורש אך את

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה
על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

צמצום היקף הנזק לנושים להבדיל ממניעתו המוחלטת, והסעיף לא דורש מנושא המשרה להסדיר את כלל חובותיו של התאגיד. משכך, ונוכח פעולותיו שהובילו להקטנת מצבת החובות של החברה בפועל, בסכום אשר עולה על הסכום שהנאמן מבקש לחייבו, הרי שאין מקום לחייבו בגין חוב האגרות לרשם החברות.

14. פסח מוסיף וטוען כי למעשה לא נגרם נזק לרשם החברות, שכן הגידול בהיקף החוב הינו אך ורק כתוצאה מחלופי הזמן, ובהינתן שהמחוקק לא הגדיר המנעות מתשלום אגרה שנתית לרשם החברות כ"חוב". בהקשר זה מפנה פסח לסעיף 351ג לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"), אשר מסמיך את רשם החברות להורות על מחיקת חברה מרשמי הרשם, מיוזמתו, בכפוף לתנאים מסוימים, שאחד מהם הוא שלחברה אין נכסים וחובות. לשיטתו של פסח, בהינתן שחוב אגרה לא מונע מרשם החברות להפעיל את סמכותו למחיקת חברה מהמרשם, אין לראות בחוב האגרה, התופח מדי שנה מחמת ההימנעות מפתחה בהליכי חדלות פירעון, כנזק שנגרם לנושא. עוד טוען פסח כי רשם החברות כלל לא פעל להגשת בקשה למתן צו פירוק לחברה לפני כניסת החוק לתוקף. עוד נטען כי לפי הוראות חוק החברות, רשויות המדינה (ולא בית המשפט של חדלות הפירעון) מוסמכות להטיל אחריות על נושאי משרה בחברה בגין אי תשלום אגרות ולחייבים בעיצומים כספיים.

15. לבסוף טוען פסח כי בקשת הנאמן להורות על הטלת אחריות אישית, בד בבד עם דרישה כי פסח יישא בהוצאות ההליך לרבות שכר טרחת הנאמן, הינה ניסיון לאחוז בחבל משני קצותיו, שהרי ככל ויימצאו כספים בקופת הנשייה, ממילא אין מקום בהתאם להלכת **אבי אלקיים** לחייב אותו במימון שכרו של הנאמן.

תשובת הנאמן

16. בסיכומי התשובה טוען הנאמן כי טענתו של פסח לפיה נקט באמצעים סבירים לצמצום היקף חדלות הפירעון של החברה נטענה בעלמא, מבלי שהובאה על כך ראיה כלשהי. הנאמן טוען כי הדממת החברה בשנת 2014 אינה מהווה כשלעצמה אמצעי סביר לצמצום היקף חדלות הפירעון. הפסקת הפעילות מבלי לנקוט בצעדים להסדרת חובותיה או לבקש פתיחה בהליכי חדלות פירעון אינה יכולה להיחשב פעולה סבירה, אלא מדובר במחדל מובהק של נושא המשרה. עוד נטען שפסח לא פעל לשיקום החברה או לסילוק חובותיה, אלא הפסיק את פעילותה ופתח חברה חדשה באותו תחום פעילות, תוך הותרת חובות החברה ללא מענה, ובכך למעשה העמיק, ולא צמצם, את היקף חדלות פירעונה.

17. עוד טוען הנאמן כי הפנייה למשרד עורכי הדין נעשתה כשמונה שנים לאחר הפסקת פעילות החברה וכי פסח השתהה משך כשלוש שנים לאחר כניסת החוק לתוקף עד לפתיחת הליכי חדלות פירעון בעניינה של החברה. כמו כן נטען כי הסדרת החוב מול הבנק לא נבעה מהצורך לצמצם את חדלות הפירעון של החברה, אלא כתוצאה מערבות אישית של פסח ואשתו לחובות החברה כלפי הבנק. עוד טוען הנאמן כי הטענה בדבר הסדרת חובות נוספים מול

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה
על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

ספקים וקבלנים לא נתמכה בראיות כלשהן. בנוסף טוען הנאמן כי בעניין **פרובימט** כבר נקבע שהחוב שנצבר בגין אי-תשלום אגרות רשם החברות מהווה נזק, שכן הדבר הביא לגידול בהיקף החוב של החברה.

18. לבסוף טוען הנאמן כי הוא מבקש ליישם את הלכת **אבי אלקיים** ולחייב את פסח בהפקדת ערובה לכיסוי הוצאות ההליך, ואין לגזור את סכום ההוצאות מהסכום שייגבה מפסח אם בקשת הנאמן לחייבו מכוח סעיף 288 לחוק תתקבל. לשיטת הנאמן, מצב זה חותר תחת תכלית החיוב ואיננו מתיישב עם עקרונות הדין, שכן ככל והוצאות ההליך ינוכו מהסכום שישולם בגין חוב האגרות, רשם החברות לא יקבל את מלוא הדיבידנד המגיע לו.

19. בשולי תשובתו הפחית הנאמן את הסכום הכולל שהוא תובע מאת פסח. כעת הוא מבקש לחייבו בגין אגרת רשם החברות לשנים 2020 ו-2021 וכן בגין מחצית האגרה לשנת 2022, בסכום כולל של 3,857 ₪. בנוסף הוא מבקש לחייב את פסח בהוצאות ההליך בסך כולל של 5,772 ש"ח.

עמדת הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי ("הממונה")

20. הממונה תומך בבקשת הנאמן. לגרסתו, מרבית הטענות שהועלו במסגרת הבקשה דגן נטענו במסגרת הערעור על פסק הדין בעניין **פרובימט** ונענו שם על ידי הממונה בהרחבה, ובסופו של דבר נדחו. במקרה דגן סבור הממונה כי פסח השתהה בפועל לפירוק החברה. הממונה טוען כי אין לקבל את הטענה לפיה פניה לגורמים המתמחים בשיקום תאגידים ופתיחה בהליכי חדלות פירעון מאיינים באופן אוטומטי את אחריות נושא המשרה לפי סעיף 288(ב) לחוק.

באשר לחובות שפסח פרע מכיסו, טוען הממונה כי מדובר בחוב לו ערבו פסח ורעייתו. ביחס לתשלומים לקבלנים ולספקים, מלבד העובדה שהטענות בדבר פירעון החובות לא נתמכו באסמכתא כלשהי, יש לבחון האם אותם גורמים החלו לעבוד עם החברה החדשה שפתח פסח בתחום האלומיניום, שאז יש לבחון האם מטרת התשלום היא לאפשר התקשרות של החברה החדשה עם אותם ספקים וקבלנים, ולא צמצום היקף חדלות פירעונה של החברה דגן שפעילותה הופסקה.

21. עוד טוען הממונה כי נסיבות סגירתם של תיקי ההוצאה לפועל, שאת סגירתם זוקף פסח לעצמו, אינן ידועות, ורובם של התיקים נסגרו למעשה מחמת חוסר מעש. בנוסף טוען הממונה כי הפסקת פעילות החברה כמוה כזניחת החברה והותרתה עם חובותיה, תוך הגדלת הנזק, שכן חובותיה תפחו במהלך השנים (מחמת הפרשי ריבית והצמדה) ואף נוספו אליהם חובות חדשים בגין אגרות לרשם החברות. לבסוף מבקש הממונה כי ייפסקו לטובת הנאמן הוצאות בגין הגשת הבקשה כפי שנפסק בעניין **פרובימט**.

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה
על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

דיון והכרעה

22. לאחר עיון בטענות הצדדים, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להתקבל ברובה, במובן זה שיש לחייב את פסח בחובות החברה בגין אגרות רשם החברות בין השנים 2020-2022. כמו כן, מצאתי כי על פסח לשאת בהוצאות הבקשה הנוכחית, אך אין מקום להטיל עליו לשאת בהוצאות הליך הפירוק בכללותו. כל זאת, מהטעמים אשר יפורטו כעת.

23. סעיף 288 לחוק חדלות פירעון, עליו מושתתת בקשת הנאמן, קובע כדלקמן:

"(א) ידע דירקטור או מנהל כללי או היה עליו לדעת כי התאגיד נמצא בחדלות פירעון ולא נקט אמצעים סבירים לצמצום היקפה, רשאי בית המשפט, לבקשת הנאמן או הממונה, לאחר מתן הצו לפתיחת הליכים לגבי התאגיד, להורות כי הדירקטור או המנהל הכללי יישא באחריות כלפי התאגיד לנזקים שנגרמו לנושי התאגיד בשל מחדלו.

(ב) לעניין סעיף זה, חזקה כי דירקטור או מנהל כללי נקט אמצעים סבירים לצמצום היקף חדלות הפירעון של התאגיד, אם נקט אמצעים להערכת מצבו הכלכלי של התאגיד ופעל כדי שהתאגיד ינקוט אחד האמצעים כמפורט להלן:

(1) קבלת סיוע מגורמים המתמחים בשיקום תאגידי;

(2) ניהול משא ומתן עם נושי התאגיד כדי להגיע עמם להסדר חוב;

(3) פתיחה בהליכי חדלות פירעון.

(ג) על אף האמור בסעיפים 259 ו-260 לחוק החברות, חברה אינה רשאית לפטור דירקטור או מנהל כללי מאחריותו לפי סעיף זה או לקבוע הוראה בתקנונה המאפשרת לשפות דירקטור או מנהל כללי בשל הפרת חובתו לפי סעיף קטן (א).

(ד) לא תקום לדירקטור או למנהל כללי חבות לפי סעיף זה אם הוכיח כי הסתמך בתום לב הסתמכות סבירה על מידע ולפיו התאגיד אינו נמצא בחדלות פירעון."

סעיף זה, המעוגן בחלק ח' לחוק, מהווה חידוש של חוק חדלות פירעון, ובבסיסו הטלת החובה על הדירקטורים והמנהל הכללי בתאגיד לנקוט באמצעים סבירים לצמצום היקפה של חדלות הפירעון. הדעה הרווחת כיום היא שמדובר בחובה חדשה המכוונת בעיקרה כלפי הנושים, בשונה מחובת הזהירות הקבועה בחוק החברות, המכוונת בראש ובראשונה כלפי החברה עצמה (ע"א 1734/21 ברוט נ' חברת השקעות דיסקונט בע"מ, בפסקה 20 לפסק דינו של כב' השופט ד' מינץ (נבו 27.4.2023); חדל"ת (מחוזי ת"א) 36313-08-23 וסטו בע"מ נ' ברטלה ואח', בפסקה 82 (נבו 19.2.2024); דוד האן "אבני נגף בדין התאגידי: אחריות נושאי משרה" עיוני משפט מג 203, 217-219 (2020) ("האן").

עסקינן בהוראת דין בהשראת המשפט האנגלי, שם עילה זו מכונה "Wrongful Trading" (רע"א 6737/20 הראל נ' ד"ר שלמה נס עו"ד ורו"ח, בפסקה 9 לפסק דינו של השופט ד' מינץ (נבו 16.8.2021)).

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

סעיף 288 לחוק חוקק ברוחו של סעיף 214 ל- Act Insolvency 1986 האנגלי, הגם שמדובר בהסדרים שאינם זהים זה לזה (צפורה כהן **נושאי משרה בחברה – דרכים לשחרורם מאחריות** 117 (2023)) ("כהן").

24. סעיף 288 לחוק חדלות פירעון נועד להגשים את שתי התכליות המרכזיות הניצבות בבסיס דיני הנזיקין: האחת, הענקת מקור כספי לפיצוי הניזוקים, קרי נושי התאגיד, בגין הנזקים הנוספים שנגרמו להם כתוצאה מהעמקת חדלות הפירעון של התאגיד, על ידי הטלת אחריות אישית על הדירקטורים והמנהל הכללי (**האן**, בעמ' 213); השנייה, הכוונת התנהגות אופטימלית של מקבלי ההחלטות הבכירים בתאגיד על מנת להאיץ לנקוט במהלכים לטובת הנושים, נוכח החשש מפני השתוות בלתי מוצדקת בתגובת ההנהלה לחדלות הפירעון של התאגיד (**האן**, בעמ' 214). במילים אחרות, השקפת המחוקק היא שתאגיד המצוי בחדלות פירעון חייב ליזום בעצמו פתיחה בהליכי חדלות פירעון (או לנקוט בצעדי מנע אחרים), והתמריץ לכך הוא מתן הגנה מפני הטלת חבות אישית על העומדים בראש התאגיד אם ינהגו בדרך זו (חדל"ת (מחוזי ת"א) 23270-10-24 **Hertz Properties Group Limited** נ' **הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי/מחלקת תאגידים**, בפסקה 19 (נבו 12.12.2024)).

25. סעיף 288 לחוק בא לעולם על רקע החשש מפני ניגוד העניינים המובנה בו מצויה הנהלת התאגיד, במצב שבו התאגיד נקלע למצב של חדלות פירעון אך טרם ניתן לגביו צו לפתיחה בהליכים. במצב הרגיל, תכלית החברה היא השאת רווחים, לרוב על ידי נקיטת מדיניות יזמית של לקיחת סיכונים והערכת סיכויים. בעיתות שגרה אפוא, טובת בעלי המניות היא זו העומדת לנגד עיניהם של קברניטי החברה בעוד האינטרס של נושי החברה הוא אינטרס שיורי בלבד. מנגד, כאשר החברה הופכת חדלת פירעון, תכלית העל של החברה משתנה, וכעת הנושים הם אלו שאמורים להימצא בראש סדר העדיפויות שלה. בהתאם, על ההנהלה לשנות את מדיניות הניהול מכוונת הרווחים לניהול שמרני הרבה יותר שתכליתו שימור המצב הקיים; הקטנת מצבת החובות של החברה, ושיקום פעילותה העסקית (להרחבה ראו: עמיר ליכט "צמצום שלא כפשוטו: אחריותם של נושאי משרה בחברה בסמיכות לחדלות פירעון" **משפט ועסקים** כד 685 (2021); איל בן זקן "תכלית החברה על ציר חדלות הפירעון" **המשפט** כו 181 (2020)).

26. אם כן, מטרתו של סעיף 288 לחוק היא התמודדות עם ניגוד העניינים המובנה של הנהלת החברה. ישנו חשש לא מבוטל כי במצב של חדלות פירעון האינטרס של הנושים יקופח משום שההנהלה תפעל על מנת לשרת את בעלי המניות שמינו אותם ועל מנת להימנע ממינוי בעל תפקיד חיצוני אשר יטול מהם את סמכויותיהם ויחקור אותם אודות מעורבותם בקריסת החברה. במצב זה לא מן הנמנע כי הנהלת החברה תימנע מהתמודדות עניינית עם קשייה הכלכליים של החברה, תפעל להצנעת והסתרת מצבה הכלכלי והפיננסי האמיתי של החברה, ותעדיף ליטול סיכונים בלתי סבירים בניגוד לאינטרס הנושים (ראו: אהוד קמר וקובי

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה
על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

קסטיאל "סמכות ללא אחריות? תגובה להצעה לביטול חבות נושאי משרה לפי חוק חדלות פירעון" **עיוני משפט** מג 255, 258-259 (2020)). מסיבה זו, סעיף 288(ג) לחוק שולל את יכולת החברה לפטור דירקטור או מנהל כללי מאחריות, כמו גם לקבוע הוראה בתקנון המאפשרת לשפותם בדיעבד בשל הפרת חובתם על פי הסעיף, בדומה לשלילת הפטור לגבי חלוקה אסורה מכוח דיני החברות (סעיף 259(ב) לחוק החברות; **כהן**, בעמ' 117).

27. לצורך הטלת אחריות לפי סעיף 288 לחוק חדלות פירעון, שומה על בית המשפט לבחון את התקיימותם של מספר תנאים מצטברים עליהם נעמוד כעת.

28. ראשית, תחולת הסעיף מוגבלת לדירקטורים ולמנהל הכללי בתאגיד. יוער כי הסעיף המקביל באנגליה חל על דירקטורים בלבד (**כהן**, בעמ' 118), כפי שהוצע במקור גם ביחס לחוק הישראלי (דברי ההסבר להצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016, ה"ח 1027, בעמ' 742) ("**דברי ההסבר**"). סעיף 288 לחוק אינו חל על שאר נושאי המשרה בתאגיד כגון סמנכ"ל או משנה למנכ"ל. לשם השוואה, סעיף 289 לחוק, שעניינו הפרת חובות בעלי תפקידים בתאגיד, חל בין היתר על כל מי שנמנה על נושאי המשרה בתאגיד (וראו גם את סעיף 290 לחוק). ראוי לציין כי סעיף 292 לחוק מרחיב את תחולת סעיפי חלק ח' לחוק, לרבות תחולת סעיף 288 לחוק, גם על מי שמילא בפועל תפקיד של דירקטור, אף אם הוא לא נרשם באופן פורמלי כדירקטור לפי מסמכיו הרשמיים של התאגיד (חדל"ת (מחוזי ת"א) - 14265-01-22 **IDC Investdotcom Holdings Limited נ' הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי**, בפסקה 65 (נבו 29.9.2025)).

29. שנית, בקשה הנסמכת על עילה זו יכולה להיות מוגשת רק על ידי הנאמן שמונה לנכסי התאגיד או על ידי הממונה, וזאת רק ביחס לתאגיד שניתן בעניינו צו לפתיחת הליכים לפי חלק ב' לחוק. משמע, בקשה כגון דא אינה יכולה להיות מוגשת במסגרת הליכי חדלות פירעון שנפתחו מבלי שניתן צו לפתיחת הליכים על ידי בית המשפט, כגון הליכי הסדר חוב לפי חלק י' לחוק וכן הליכי חדלות פירעון בינלאומיים שהוכרו בישראל מכוח חלק ט' לחוק. מנגד, אין מניעה להגיש את הבקשה הן בהליכי פירוק והן בהליכי שיקום המתנהלים לפי חלק ב' לחוק. זאת, בניגוד לדין האנגלי המאפשר זאת רק בהליכי פירוק (**כהן**, בעמ' 118).

30. שלישית, ההימנעות מפעולה התרחשה כאשר התאגיד מצוי במצב של חדלות פירעון, אף אם טרם נפתחו בעניינו הליכי חדלות פירעון בבית המשפט. לעניין זה די בכך שיתברר כי התאגיד אינו סולבנטי מן הבחינה התזרימית (קרי, התאגיד אינו מסוגל לפרוע את חובותיו בהגיע מועד פירעונם) או מן הבחינה המאזנית (קרי, סך נכסי התאגיד נמוך מסך התחייבויותיו) או משתי הבחינות (סעיף 2 לחוק חדלות פירעון; ע"א 8263/16 **אור סיטי נדל"ן מקבוצת ענבל אור בע"מ נ' עו"ד איתן ארז**, בפסקה 51 (נבו 19.3.2018)). לשם השוואה, הסעיף המקביל בדין האנגלי חל ביחס לחדלות פירעון מאזנית בלבד (**כהן**, בעמ' 118).

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

יוער כי החובה המוטלת על פי סעיף 288 לחוק רלוונטית למצבים של חדלות פירעון דה פקטו ולא למקרים אחרים בהם התאגיד מצוי ב"אזור חדלות פירעון"- הגדרה מעורפלת המתייחסת לקרבה מסוימת של התאגיד לחדלות פירעון מבלי לתחום אותה בגבולות ברורים- שכן השאלה מהו סטנדרט הביקורת שראוי להחיל על החלטות של דירקטורים שנתקבלו בעת שהחברה היתה באזור חדלות הפירעון עשויה להיות מורכבת (ראו והשוו לע"א 7829/18 **בטר פלייס ישראל נ' אגסי**, בפסקה 52 (נבו 8.2.2022); להרחבה בדבר אחריות נושאי משרה באזור חדלות הפירעון ראו: דוד האן **דיני חדלות פירעון** 254-258 (מהדורה שנייה 2018); דוד מינץ "עיונים באחריות נושאי משרה בתאגיד בחדלות פירעון וההצדקות לה" **ספר מרים נאור** 571, 636-641 (אהרן ברק ואח' עורכים 2023)). לכן, אין להרחיב את תחולת הסעיף לתקופה שבה קיים חשש או סבירות לחדלות פירעון, להבדיל מחדלות פירעון בפועל. בכך שאף המחוקק להימנע מהצבת הנהלת התאגיד במצב של ניגוד עניינים בין חובתה לדאוג לאינטרסים של בעלי המניות מחד, לבין הטלת חובה כלפי הנושים מאידך, עוד בטרם נקלע התאגיד לחדלות פירעון של ממש (**דברי ההסבר**, בעמ' 741). אין להמעיט בחשיבות הבחנה זו, שכן בשונה מהדין כאן, ההסדר האנגלי חל על התנהלות הדירקטורים אף קודם להיקלעות החברה לחדלות פירעון, באופן שמציב אותם בדילמה קשה האם להמשיך בניהול עסקי החברה או שמא להוביל להפסקת פעילותה ולפירוקה (**כהן**, בעמ' 119).

31. רביעית, יש להראות כי הדירקטור או המנהל הכללי ידעו (בפועל) או היו צריכים לדעת (בכוח) כי התאגיד מצוי בחדלות פירעון. דהיינו, די בכך שבנסיבות הענין היה על אדם סביר בנעליהם לדעת שהתאגיד אינו סולבנטי על מנת שייפתח הצוהר להטלת אחריות מכוח סעיף 288 לחוק, ואין צורך בהוכחת ידיעה של ממש. לענין זה נראה כי יסוד הידיעה יתקיים גם במצב של "עצימת עיניים", קרי כאשר הדירקטור או המנהל הכללי נמנעו מבירור מצבו הכלכלי של התאגיד חרף "אותות אזהרה" המזהירים מפני קריסתו העסקית (ראו והשוו לענין ע"א 7657/17 **רו"ח חן ברדיצ'ב בתפקידו כנאמן על הסדר הנושים של פויכטונגר תעשיות בע"מ נ' פויכטונגר** (נבו 18.6.2020)). יחד עם זאת, אם בית המשפט מתרשם כי הדירקטור או המנהל הכללי הסתמכו בתום לב הסתמכות סבירה על מידע ולפיו התאגיד אינו נמצא בחדלות פירעון, אזי לא תוטל עליהם חבות מכוח עילה זו (סעיף 288(ד) לחוק).

32. חמישית, על מגיש הבקשה להראות כי הדירקטור או המנהל הכללי לא נקטו אמצעים סבירים לצמצום היקף חדלות הפירעון של התאגיד. השימוש במונח "אמצעים סבירים" כמו גם המונח "הסתמכות סבירה" שנדון בהקשר סעיף 288(ד) לחוק לעיל, מלמד כי הסעיף מכוון למצב של רשלנות, כך שאחריות הדירקטור או המנהל הכללי תיבחן בהתאם לכללים שהותוו בפסיקה ביחס לעוולת הרשלנות לפי נסיבות המקרה (**כהן**, בעמ' 118; ע"א 145/80 **ועקנין נ' המועצה המקומית, בית שמש**, פ"ד לז' (1) 113 (1982)). יודגש כי החובה המוטלת על פי הסעיף אינה דורשת למנוע לחלוטין את חדלות הפירעון של התאגיד, להבדיל מצמצום היקפה. יש לבחון במונחי עלות-תועלת האם נעשו מאמצים סבירים ושקולים לצמצום היקפה של חדלות

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

הפירעון, וכן האם בנסיבות הענין היתה אפשרות סבירה וריאלית לפעול להקטנת מצבת החובות של התאגיד באמצעות הכלים העומדים לרשות ההנהלה.

בהקשר זה, סעיף 288(ב) לחוק קובע חזקה כי דירקטור או מנהל כללי נקט אמצעים סבירים לצמצום היקף חדלות הפירעון של התאגיד, אם נקט אמצעים להערכת מצבו הכלכלי של התאגיד ופעל כדי שהתאגיד ינקוט בלפחות אחד משלושת האמצעים המנויים בסיפא של אותו סעיף: קבלת סיוע מגורמים המתמחים בשיקום תאגידי; ניהול משא ומתן עם נושי התאגיד כדי להגיע עמם להסדר חוב; או פתיחה בהליכי חדלות פירעון (אם בדרך של שיקום, פירוק או הצעת הסדר). המחוקק פירט שורה של אמצעים מסוימים על מנת לצמצם את חוסר הוודאות הנובע ממושג השסתום "אמצעים סבירים" שגבולותיו אינם נהירים, ולסייע בהכוונת התנהגות הנתבעים על פי הסעיף (**דברי ההסבר**, בעמ' 742). יחודך כי ו' החיבור המופיעה במשפט "**אם נקט אמצעים להערכת מצבו הכלכלי של התאגיד ופעל כדי שהתאגיד ינקוט אחד האמצעים...**" מלמדת כי אין די בכך שהדירקטור או המנהל הכללי פעלו להערכת מצבו הכלכלי והפיננסי של התאגיד, אלא מצופה מהם לפעול אקטיבית באחת מן הדרכים המנויות בסעיף 288(ב) לחוק, וברי כי הערכת מצבו הכלכלי של התאגיד כשלעצמה אינה מספיקה לשם ביסוס החזקה לטובתם. עוד יודגש כי אין צורך שבמבחן התוצאה התאגיד אכן ינקוט באחד מהאמצעים המפורטים בסעיף, שכן כל שנדרש הוא להראות כי הדירקטור או המנהל הכללי פעלו מול אורגני התאגיד הרלוונטיים כדי שהתאגיד יפעל כנדרש. במילים אחרות, על הדירקטור או המנהל הכללי להוכיח כי הם פעלו, באופן אקטיבי, בניסיון להניע את התאגיד לפתוח בהליכי חדלות פירעון (או לנקוט באמצעים האחרים המפורטים בסעיף), גם אם הנסיון לא צלח.

משקמה החזקה לפי סעיף 288(ב) לחוק, מדובר בחזקה הניתנת לסתירה, והנטל לסתור אותה מוטל על הנאמן או על הממונה, לפי הענין.

33. שישית, על הנאמן או הממונה להראות כי אכן נגרם נזק לנושים, ובלעדיו, לא מתקיימת עילת תביעה לפי סעיף 288 לחוק. קיים כאן פרדוקס מסויים, שכן הגם שהנזק בו עסקין הוא נזק שנגרם לנושים, חובת ההשבה היא כלפי התאגיד ולא כלפיהם. פשיטא כי הנזק לנושים במצב הנפוץ ביותר הוא נזק כלכלי מטבעו, קרי נזק ממון הניתן לכימות כספי, עליו יש להצביע במסגרת הבקשה.

34. שביעית ואחרון, יש להראות כי הנזק שנגרם לנושים הוא נזק כתוצאה מאי צמצום היקפה של חדלות הפירעון. יודגש כי סעיף 288 לחוק איננו מטיל אחריות אישית בגין מלוא חובותיו של התאגיד, אלא אך ורק בגין הנזק שנגרם בשל ההימנעות מצמצום היקפה של חדלות הפירעון. זאת, בשונה מהסנקציה שניתן היה בעבר להטיל מכוחם של סעיפים 373 ו- 374 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 (אשר הוחלפו, בשינויים מסוימים, בסעיפים 289 ו- 290 לחוק). החיוב לפי סעיף 288 לחוק חדלות פירעון מצומצם הרבה יותר, והוא תחום

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

אך ורק ל"דלתא", שהיא היקף הגידול של החוב בעקבות ההימנעות מפתיחה בהליכים (או סכום החוב שניתן היה להקטין), להבדיל מהחוב בשלמותו (פרובימט).

התחקות אחר הנזק שנגרם כתוצאה מגידול החוב הנובע מהיעדר נקיטה באמצעים לצמצום חדלות הפירעון עשויה להיות מלאכה לא פשוטה. על מגיש הבקשה להוכיח כי קיים קשר סיבתי בין המחדל של הדירקטור או המנהל הכללי, לבין הגדלת היקף החובות של התאגיד. כמו כן, יש לעמוד על ההבחנה בין נזקים שנגרמו לנושים כתוצאה מהעמקת חדלות הפירעון לבין נזקים הנגרמים מעצם חדלות הפירעון של התאגיד. עשויים בהחלט להיות מקרים שבהם הנזק שייגרם לנושים יהיה פועל יוצא מהיקלעותו של התאגיד למצב של חדלות פירעון נוכח נסיבות חיצוניות שאינן דווקא בשליטת הנהלת התאגיד (כגון נטישה מאסיבית של לקוחות ומשקיעים או הרעה כלכלית כתוצאה ממצבי מלחמה וחירום). הלכה למעשה, יש לבדוד את ההפסדים שצבר התאגיד בעת היותו בחדלות פירעון, ולזקוף לחובת הדירקטור או המנהל הכללי אך ורק את אותם הפסדים שנגרמו מחמת מחדליהם שלהם (האן, בעמ' 243). מן העבר השני ישנם מקרים שבהם המשימה "לצבוע" את הנזקים המסוימים שנגרמו לנושים כתוצאה ממחדלי הנהלת התאגיד תהא פשוטה יותר. כך למשל, אף במקרים בהם פעלה ההנהלה להקטנת מצבת החובות הכללית של התאגיד, אך ניתן עדיין להצביע על חוב ספציפי שתפח והתעצם מחמת אי-נקיטת אמצעים סבירים להפחתתו (ולמצער עצירת המשך גידולו), יהיה בכך, ככלל, בסיס מספק להטלת אחריות על פי סעיף 288 לחוק חדלות פירעון.

35. ומן הכלל אל הפרט.

36. בענייננו אין מחלוקת כי החברה צברה חובות בגין אי-תשלום אגרות לרשם החברות. על אף שהחברה הפסיקה את פעילותה עוד בשנת 2014, וסעיף 288 לחוק נכנס לתוקף בשנת 2019, הליך חדלות הפירעון של החברה נפתח לבקשתה רק ביום 31.7.2022. כל אותה שעה הלך ותפח החוב לרשם החברות מחמת אי-תשלום האגרה השנתית.

37. מכאן שכל יסודותיו של סעיף 288 לחוק מתקיימים במלואם: הבקשה הוגשה נגד הדירקטור הרשום היחיד בחברה (על אף שהנאמן מכנה את פסח לאורך הבקשה "בעל השליטה", הרי שסעיף 288 לחוק לא חל על בעלי מניות בכובעם ככאלה); הבקשה הוגשה על ידי הנאמן בהליך הפירוק של החברה; אין ספק כי החברה הייתה חדלת פירעון משפעילותה העסקית הופסקה וזרם הכנסותיה נקטע, בעוד היא ממשיכה לצבור חובות לרשם החברות; פסח ידע בפועל כי החברה היא חדלת פירעון משום שהוא היה זה שסגר את פעילותה ופתח במקומה חברה אחרת באותו תחום עיסוק, מבלי שטרם לפרוע את חובותיה הקיימים לרשם החברות; פסח לא נקט באמצעי כלשהו, ודאי לא באמצעי סביר, לשם מניעת גידול החוב לרשם החברות שהלך והצטבר מידי שנה ושנה, אלא אך בחודש יולי 2022, אז הוגשה בקשת החברה לצו פתיחת הליכי חדלות פירעון; הנזק שנגרם לרשם החברות, דהיינו חיובי האגרה שלא שולמה מהרגע שבו הופסקה פעילות החברה ועד שהחל הליך פירוקה, נגרם כתוצאה ישירה ממחדלו של פסח שנמנע מלהגיש בקשה לפירוק החברה במשך שנים רבות.

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה
על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

38. בהתאם לקביעתי בעניין **פרובימט**, לא ניתן לייחס את האחריות הנובעת מכוח סעיף 288 לחוק לנזקים שנגרמו קודם לכניסתו של החוק לתוקף, משום שתחולתו של החוק היא פרוספקטיבית ולא רטרואקטיבית. כלומר לא ניתן להחיל לאחר נורמות התנהגות שנוגדו לראשונה בחודש ספטמבר 2019, עת נכנס החוק לתוקף, ולהחיל על מעשים ומחדלים שהתרחשו קודם לכן. בהחלטתי הנוספת מיום 18.1.2024 בעניין **פרובימט** אף הבהרתי כי אין הצדקה להטיל על המשיב שם חיוב אגרה בגין שנת 2019 הואיל וחוק חדלות פירעון נכנס לתוקף כשמונה חודשים לאחר שחל חיוב האגרה לאותה שנה. ואכן, הנאמן ביקש לחייב את פסח בפיצוי בגין חובות אגרת רשם החברות משנת 2020 ואילך, עד למועד שבו הוגשה הבקשה למתן צו לפתיחה בהליכים בחודש יולי 2022.

בדומה למה שנקבע בעניין **פרובימט**, ברור שאם פסח היה מגיש בקשה לפתיחה בהליכים ולפירוק החברה עוד בחודש ספטמבר 2019 (או בסמוך לאחר מכן) הוא בוודאי היה מונע בכך את גידולו של החוב בגין אגרת רשם החברות שהיא אגרה שנתית המוטלת מדי שנה בחודש ינואר. מדובר בחוב שהולך ומצטבר מדי שנה בשנה, והדרך המעשית היחידה לעצור אותו היא באמצעות הגשת בקשה לפתיחה בהליכים.

39. בסיכומי העלה פסח שלל טענות ומענות נגד בקשת הנאמן, אך כפי שנראה כעת, לא מצאתי כי יש בהן כדי להוביל לדחיית הבקשה.

40. פסח טען כי סעיף 288 לחוק אינו מחייב את הדירקטור לנקוט דווקא בצעד של הגשת בקשה לפירוק החברה וכי ממילא לא מוטלת עליו חובה לוודא כי החברה נוקטת בפועל בצעד זה על מנת ליהנות מהחזקה הקבועה בסעיף. ואולם, יהיו אשר יהיו הצעדים בהם נקט פסח, הוא לא נקף אצבע על מנת להפסיק את צבירתו של החוב לרשם החברות. עניינו של סעיף 288 לחוק הוא הטלת אחריות בגין מחדלים שגרמו נזק לנושים, ולא בגין פעולות שמנעו נזק כזה. במילים אחרות, אף אם נניח כי פסח פעל מול נושים מסויימים של החברה לצורך הסדרת חובותיו כלפיהם, אין בכך כדי לבסס את החזקה הקבועה בסעיף 288(ב) לחוק, שעה שהיה נושה מסויים- רשם החברות- שפסח לא ניסה למנוע את היווצרות החוב כלפיו. זאת ועוד, הסדרים פרטניים עם נושים כאלה ואחרים, אינם עולים כדי ניהול משא ומתן לשם הגעה ל"הסדר חוב" כנדרש לפי סעיף 288(ב) לחוק. לכך יש להוסיף כי פסח לא נקט באף אמצעי אחר כנדרש לפי סעיף 288(ב) לחוק לצורך ביסוס החזקה הקבועה בו. בנוסף, במקרה דנן ההבחנה בין החובה המוטלת על הדירקטור לפעול כדי שהתאגיד ינקוט באחד האמצעים המפורטים בסעיף 288(ב) לחוק, להבדיל מנקיטתם בפועל על ידי התאגיד, היא מלאכותית. פסח משמש כדירקטור ובעל השליטה היחיד בחברה. במצב זה, פסח הוא הגורם היחיד שמסוגל היה להניע את החברה לנקוט בהליכי חדלות פירעון.

41. טענה נוספת של פסח היא שלא ראוי לצפות ממנו מכיסו את הליך חדלות הפירעון של החברה כדי לזכות בהגנה לפי סעיף 288(ב) לחוק, שעה שנושי החברה לא טרחו לבקש את פירוקה. על כך יש להשיב כי מרגע שפסח בחר ליזום הליך של חדלות פירעון שהביא למינוי

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

נאמן, הוא נחשף אמנם לסנקציה הקבועה בסעיף 288 לחוק, אך מנגד, פתיחת ההליך עצרה את המשך חיובי האגרה ומנעה חשיפה של פסח לחיובים נוספים בעתיד. בנוסף, סעיף 288 חל על פי לשונו בין שההליך נפתח ביוזמת התאגיד (כמו כאן) ובין שנפתח ביוזמת נושה, ועל כן אין מקום לצמצם את תחולתו רק למקרים בהם ההליך נפתח ביוזמת נושה.

42. עוד טען פסח כי התכלית המרכזית שבבסיס סעיף 288 לחוק, קרי, מניעת ניגוד העניינים של הנהלת החברה במצבים של חדלות פירעון, אינה מתקיימת ביחס לחברות נטולות פעילות ונכסים, שאז לנושים אין כל אינטרס להאיץ בחברה לפתוח בהליכי חדלות פירעון הואיל והם ממילא לא יקבלו כספים במסגרת ההליך. דא עקא, טענה זו, לו תתקבל, תוביל למצב קפקאי שבו ככל שלחברה יש פחות ופחות נכסים, כך כביכול לא תהא מניעה להמשיך ולהעמיק את חדלות פירעונה בדרך של צבירת חובות נוספים. במילים אחרות, קבלת טענתו זו של פסח תיתן למעשה "אור ירוק" לדירקטורים ולמנכ"לים של חברות נטולות נכסים להגדיל את מצבת החובות של התאגיד. והרי תכליתו העיקרית של סעיף 288 לחוק היא לתמרץ נושאי משרה למנוע גידול של חובות בחברה חדלת פירעון ולהקטין את היקפה של חדלות הפירעון, בין שיש לחברה נכסים ובין שאין לה. בין השאר, סעיף זה מעודד נושאי משרה בחברות נטולות נכסים לפעול לפירוקן ולחיסולן, דבר שגם יתרום למחיקה מהמרשם של חברות בלתי פעילות שרק צוברות חובות אגרה שלא לצורך.

43. פסח הוסיף וטען כי הטלת אחריות לפי סעיף 288 לחוק במקרה כמו זה תעודד בעלי חברות חסרות נכסים שלא ליזום הליכי חדלות פירעון מחשש שיוטל עליהם חיוב כספי אישי. טענה זו דינה להידחות. הנסיון מלמד כי במקרים רבים בקשות לפתיחה בהליכים מוגשות על ידי בעלי חברות על מנת להימנע מסנקציות אישיות שמוטלות עליהם, בין בידי רשם החברות ובין בידי נושים כאלה ואחרים. זאת ועוד, נושא משרה שיימנע מהגשת בקשה לצו פתיחה בהליכים, מגדיל מדי שנה את הסיכון האישי לו הוא חשוף במקרה שבו אחד מן הנושים הוא שיבקש את פתיחת ההליכים.

44. טענה נוספת של פסח היא שיש לבחון את צמצום היקף חדלות הפירעון של החברה תוך הסתכלות כוללת על מצבת הנכסים וההתחייבויות שלה. כלומר, נוכח האמצעים שפסח נקט לשם הקטנת מצבת החובות של החברה (הפסקת פעילות החברה שמנעה את המשך הגירעון התפעולי; פירעון חובות מכיסו האישי; סגירת תיקי ההוצאה לפועל וכן פנייה למשרד עורכי דין לשם פירוק החברה), יש לראות אותו כמי שנקט אמצעים סבירים לצמצום היקף חדלות הפירעון של החברה. טענה זו דינה להידחות. ראשית, פסח לא צירף ראיות בדבר טיפולו בפירעון החובות לנושים או בסגירת תיקי ההוצאה לפועל שנפתחו נגד החברה. שנית, וזה העיקר, הסנקציה מכוחו של סעיף 288 לחוק אינה מוטלת בקשר לחובות שהוקטנו, אלא בקשר עם החובות שלא הוקטנו. כלומר, גם אם נניח לטובתו של פסח כי בזכות פועלו צומצם היקפה של חדלות הפירעון, התביעה נגדו היא אך ורק בגין אותם נזקים שלא הוקטנו, למרות שבמאמץ סביר מצד פסח ניתן היה להקטיןם.

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

במה דברים אמורים- את החוב שצברה החברה לרשם החברות בגין האגרה השנתית היה ניתן למנוע בנקל על ידי הגשת בקשה לפירוקה של החברה מבעוד מועד, ולא רק בחלוף שנים רבות. החוב לרשם החברות נוצר וגדל מדי שנה רק לאחר שהחברה הפסיקה את פעילותה, כתוצאה ישירה ממחדלו של פסח להגיש בקשת פירוק מבעוד מועד. ישנו קשר סיבתי מובהק בין הימנעותו של פסח מפתיחה בהליכי חדלות פירעון בעניינה של החברה לבין הנזק שנגרם לרשם החברות, ומכאן שחוב זה נתפס ברשתו של סעיף 288 לחוק חדלות פירעון.

45. נזכיר כי סעיף 288(ב) לחוק מפרט שלושה אמצעים שכל אחד מהם עשוי לבסס קיומה של חזקה בדבר נקיטה באמצעים סבירים לצמצום היקף חדלות הפירעון. דומה כי על האמצעי השלישי, פתיחה בהליכי חדלות פירעון, אין צורך להרחיב את הדיבור משום שהוא מדבר בעד עצמו ודבר קיומו קל להוכחה. אלא שפסח מנסה להיבנות גם מהאמצעי הראשון, קרי, **"קבלת סיוע מגורמים המתמחים בשיקום תאגידי"**. פסח טוען כי שכירת שירותיו של בא כוחו יש בה די לשם כך. טענה זו דינה להידחות. המחוקק נקט בקשר עם אמצעי זה במילה **"שיקום"**. כלומר, אמצעי זה משמעו שהתאגיד קיבל סיוע כדי להשתקם, ולא כדי להתפרק, כמו במקרה דנן.

46. האמצעי השני שעשוי לבסס חזקת הגנה הוא **"ניהול משא ומתן עם נושי התאגיד כדי להגיע עםם להסדר חוב"**. פסח טען כי פנה לנושים של החברה, ביניהם בנק מזרחי טפחות, ופרע מכיסו האישי כספים שהחברה חבה להם, מחוץ להליך הפירוק דנן. בתשובה, הנאמן טען כי מדובר בחובות להם פסח ערב באופן אישי. מכל מקום, גם הגנה זו אינה מתקיימת כאן, שכן עניינה ב"הסדר חוב" כמשמעו בסעיף 318 לחוק חדלות פירעון, להבדיל מהסדר פרטני עם נושה מסויים, שאין לו אופי קולקטיבי. נזכיר כי הסדר חוב כמשמעו בחוק חדלות פירעון איננו הסדר "רגיל" בין נושה פרטני לבין החברה, כי אם **"הסכם רחב היקף שמטרתו להסדיר את מכלול החיובים המלא והשלם של התאגיד, בין אם הוא חדל פירעון ובין אם לאו, במטרה למרק את התאגיד מכל חיוביו כדי שיוכל לצאת לדרך חדשה"**. (חדל"ת (מחוזי ת"א) 28349-01-23 עו"ד אלונה בומגרטרן מנהלת ההסדר נ' הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי, בפסקה 55 (נבו 20.11.2023)). דהיינו, הרציונל מאחורי החזקה הנ"ל הוא לעודד את הנהלת התאגיד לפעול להסדרת מכלול התחייבויותיו של התאגיד באופן שוויוני, מבלי להדיר נושים כאלו ואחרים. במקרה דנן נראה כי לכל היותר, פסח ניהל משא ומתן פרטני עם חלק מנושי החברה שהוא חפץ ביקרם (שלחלקם הוא אף ערב באופן אישי), שלא על דרך הסדר חוב כולל, ומשכך לא מתקיימת כאן חזקת ההגנה של ניהול משא ומתן לשם הגעה להסדר חוב.

47. בכל הנוגע לאמצעי השלישי- פתיחה בהליכי חדלות פירעון- הרי שאלה נפתחו רק בחודש יולי 2022. לא שוכנעתי כי עצם הפנייה למשרד בא כוחו של פסח בשלהי שנת 2021 נחשבת לכשעצמה כאמצעי סביר המונע הטלת אחריות לפי סעיף 288 בגין חובות אגרה שנוצרו בשנים 2020 ו- 2021, משום שהבקשה לצו פתיחת הליכים הוגשה רק בחודש יולי 2022, וזאת מבלי

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

שניתן הסבר מדוע חל עיכוב של למעלה מחצי שנה בהגשת הבקשה. זאת ועוד, החיוב באגרה בגין שנת 2021 בא לעולם כבר בחודש ינואר 2021, ומכאן שפניה לעורך דין רק בשלהי שנת 2021, אינה יכולה להקנות הגנה מפני חיובי אגרה שצמחו בשנים 2020 ו- 2021. בשולי הדברים אציין כי החיוב באגרת רשם החברות נעשה בראשית כל שנה, כך שהלכה למעשה, כבר בחודש ינואר 2022 נוצר חיוב בגין האגרה לשנת 2022 בשלמותה. יחד עם זאת, הואיל והנאמן לא ביקש לחייב את פסח בגין האגרה לשנת 2022 בשלמותה (אלא רק בגין מחצית התקופה), לא ייפסק סעד בסכום גבוה ממה שהנאמן עצמו ביקש. החיוב שיושת על פסח בגין האגרה לשנת 2022 יהיה איפוא חלקי ויחסי.

48. פסח הוסיף וטען כי לרשם החברות כלל לא נגרם נזק, משום שהאגרה השנתית לא מהווה לשיטתו "חוב". בהקשר זה הפנה פסח לסעיף 351 לחוק החברות, אשר חוקק כחלק מתיקון מס' 37 לחוק החברות (לאחר פתיחת ההליך דנן), ואשר מעגן הסדר מיוחד לפיו רשאי רשם החברות, מיוזמתו, למחוק חברה מהמרשם בכפוף לתנאים מסוימים הנקובים בסעיף. סעיף 351 לחוק החברות קובע כי ההגדרה של "חוב" לצורך הפרק הרלוונטי בחוק החברות הוא: **"למעט חובות בשל אגרות או תשלומים אחרים שחברה חייבת בתשלומם לפי סעיף 44(6), או חובות שהרשם מצא כי ערכם הכולל נמוך באופן שאין בהם כדי למנוע את מחיקת החברה בהתאם לאמות מידה שיפרסם הרשם לפי הוראות סעיף 351(ג)."** משכך סבור פסח כי לא ניתן לראות בחוב האגרה השנתית כחוב שבגיניו ניתן להטיל עליו אחריות אישית מכוח סעיף 288 לחוק חדלות פירעון.

טענה זו דינה להידחות. ההחרגה של חובות שנצברו בגין אגרות ותשלומים מסוימים, ביניהן האגרה השנתית לרשם החברות, מתייחסת אך ורק להסדר המיוחד שבמסגרתו רשאי רשם החברות למחוק חברה לא פעילות מהמרשם על אף שהן לא שילמו את האגרות המוטלות עליהן. אין בהסדר נפרד זה דבר וחצי דבר עם ההסדרים מכוח חוק חדלות פירעון, ובפרט עם סעיפי החוק אשר מסדירים את אחריות נושאי המשרה כגון סעיף 288 לחוק. סעיף 4 לחוק חדלות פירעון כולל בהגדרתו למונח חוב: **"חוב ודאי או מותנה, קצוב או שאינו קצוב, בין שהגיע מועד פירעונו ובין שטרם הגיע"** עניינו הרואות כי לצורכי חוק חדלות פירעון, המחוקק הגדיר את המונח "חוב" באופן רחב, מבלי להחריג חובות בגין אגרות. במילים אחרות, מעמדו של רשם החברות כנושה בגין חובות אגרה, איננו נופל ממעמדו של שאר הנושים, חרף הסמכויות הספציפיות שהוקנו לו בגדר חוק החברות. בהקשר זה יוער כי סעיף 288 לחוק אינו נוקט במילה "חוב" אלא מתייחס לנזק הנגרם לנושים כתוצאה ממחדלי ההנהלה, וברור כי אי-תשלום האגרה השנתית גורם לרשם החברות נזק כספי. משכך מדובר בחוב בר-תביעה בהליכי חדלות פירעון ולא בכדי הגיש המרכז לגביית קנסות תביעת חוב לנאמן בגין האגרות שלא שולמו על ידי החברה.

49. פסח העלה בתגובתו טענות נוספות, לרבות הטענה כי רשם החברות לא הגיש בקשה לפירוק החברה לאחר כניסת החוק לתוקף, כמו גם הטענה שרשויות המדינה מוסמכות להטיל

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה

על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

עיצומים כספיים על נושאי משרה שאינם משלמים את האגרות והחובים המוטלים על החברות על פי דין. מדובר בטענות שהועלו מן הגרן ומן היקב, אלא שאין כל קשר בין לבין קיומה של עילת תביעה מובהקת לפי סעיף 288 לחוק. רשם החברות אינו נדרש להגיש בקשות לפירוק חברות שאינן משלמות את האגרה השנתית (ולא יעלה על הדעת לחייבו לעשות כן) ודי בכך שהוא הגיש תביעת חוב כדת וכדין. כמו כן, אין כל קשר בין הטלת עיצומים כספיים על נושאי משרה מכוח חוק החברות לבין הטלת חבות לפי סעיף 288 לחוק, מפני שמדובר בהסדרים נפרדים ושונים במהותם שאינם משליכים האחד על האחר. העיצום הכספי נועד להטיל סנקציה על נושאי משרה בגין אי-ציות של התאגיד להוראות הדין. לעומת זאת, האחריות האזרחית לפי סעיף 288 לחוק חדלות פירעון נועדה לפצות את הנושה על הנזק שנגרם לו כתוצאה מהתנהלותה הרשלנית של הנהלת התאגיד.

50. סיכומו של דבר, נוכח כל האמור לעיל, יש להטיל על פסח חבות אישית בגין חוב האגרה השנתית לרשם החברות החל משנת 2020 וכלה במחצית הראשונה של שנת 2022 (כולל).

51. נותר עדיין לדון בבקשתו הנוספת של הנאמן לחייב את פסח בהוצאות ההליך מכוח הלכת **אבי אלקיים**, לפיה נקבע כי במקרים בהם אין לתאגיד נכסים שמתוכם יוכל הנאמן להיפרע בבוא היום, בית המשפט רשאי להורות כי יוזם ההליך יפקיד ערובה להבטחת שכרו של הנאמן כתנאי לפתיחת ההליך. הצידוק העומד בבסיס קביעה זו הוא שנאמן זכאי לשכר בגין פועלו גם באותם מקרים בהם לא נותרו עוד לתאגיד נכסים כלשהם. על כן, מי שנדרש להבטיח את שכרו של הנאמן במקרים כאלה הוא יוזם ההליך חדלות הפירעון, שהוא בעל האינטרס בקידום ההליך לצורך פירוק התאגיד וחיסולו. הלכה זו רלוונטית בעיקר לחברות נטולות נכסים המבקשות לפתוח בהליכי חדלות פירעון עת ידוע מלכתחילה כי לא ימצא מקור כספי למימון ההליכים. הפרקטיקה שהשתרשה בבתי המשפט המחוזיים בעקבות פסיקת בית המשפט העליון היא חיוב יוזם ההליך להפקיד סכום כסף להבטחת שכרו של הנאמן כתנאי למתן צו לפתיחה בהליכים. אין מניעה לחייב את יוזם ההליך בהפקדת הערובה גם אם חיוב כזה לא הוטל בתחילת ההליך (חדל"ת (מחוזי ת"א) 16947-09-23 עו"ד **רהב עין-דר נ' רומי אגם השקעות בע"מ** (נבו 25.12.2024)).

אכן, במקרה דנן עסקינן בחברה הנמנית על סוג החברות אליהן מכוונת הלכת **אבי אלקיים**, בהיותה חברה נטולת נכסים וללא מקורות פירעון. דא עקא, בהלכת **אבי אלקיים** לא נקבע שניתן לחייב את יוזם ההליך בשכר של הנאמן, אלא רק שניתן לחייבו בהפקדת ערובה להבטחת שכרו של הנאמן, כאשר הסנקציה היחידה בגין אי הפקדת הערובה היא ביטול ההליך. במילים אחרות, אם ניישם כעת את הלכת **אבי אלקיים** ונטיל על פסח הפקדת ערובה להבטחת שכרו של הנאמן, פירושו של דבר הוא שפסח יוכל להכשיל את התביעה נגדו בכך שלא יפקיד את הערובה שתושט עליו, מה שיגרור את ביטול ההליך, ומה הועילו איפוא חכמים בתקנתם? זאת ועוד, גם מבחינה מעשית, מרגע שהוטל חיוב כספי על פסח מכוחו של סעיף

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

4 בנובמבר 2025

י"ג במרחשוון תשפ"ו

חדל"ת 63488-07-22 תריסי פסח בע"מ נ' הממונה
על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי

288 לחוק, ממילא מתייתר הצורך בהפקדת ערובה לשכרו של הנאמן, שהרי נמצא כעת מקור כספי שממנו ניתן יהיה לשלם את השכר.

לא נעלמה מעיני טענת הנאמן לפיה תשלום שכרו מתוך הסכום שייגבה מפסח יפגע ברשם החברות אשר לא יזכה לקבל פיצוי מלא בגין חוב האגרה. טענה זו דינה להידחות, שהרי ממילא בהליכי חדלות פירעון הנושים בדרך כלל אינם זוכים להיפרע בגין החוב בשלמותו, ושכרו של בעל התפקיד משולם מתוך קופת הנשייה במעמד מועדף של הוצאות הליך, קרי, על חשבון התשלום המגיע לנושים מתוך הקופה.

52. יחד עם זאת, ברי כי יש להטיל על פסח את הוצאות הבקשה דנא כמצוות תקנה 53 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, בשיעור שהולם את ההיקף הנרחב של הטיעונים המשפטיים שהועלו בגדרה, גם אם הסכום שבמחלוקת היה סכום זעום. במילים אחרות, בעל דין שבוחר לנהל מערכה משפטית של ממש בגין סכום של מה בכך ובניגוד להלכה משפטית קיימת (הלכת פרובימט), צריך להביא בחשבון שהוצאות ההליך יעלו על הסכום שבמחלוקת.

סוף דבר

53. סיכומו של דבר, נוכח כל המפורט לעיל – בקשת הנאמן מתקבלת. אשר על כן, פסח ישלם לקופת הנשייה סך של 3,857 ₪ בגין אגרות רשם החברות לשנים 2020 ו-2021 והמחצית הראשונה של שנת 2022. סכום זה יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת הבקשה.

54. כמו כן, פסח יישא בהוצאות הבקשה בסך של 7,000 ₪.

55. המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, י"ג במרחשוון תשפ"ו (4 בנובמבר 2025), בהעדר הצדדים.

חגי ברנר, שופט בכיר